

ไม่ว่าจะกล่าวถึง ศักยภาพการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ แนวโน้มการพัฒนาในช่วงที่ผ่านมา ระดับการพัฒนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในระดับอำเภอ และส่วนสุดท้ายเป็นเรื่องของปัญหาในด้านต่าง ๆ บนพื้นที่เพื่อจะใช้ในการวางแผนทางการพัฒนาต่อไป

ศักยภาพในการพัฒนา

จากสภาพทั่วไปของจังหวัด สามารถหาศักยภาพในการพัฒนาต่าง ๆ ของจังหวัดได้ 3 ประการคือ

1. ศักยภาพในการพัฒนาคานเกษตรกรรม
2. ศักยภาพในการพัฒนาคานอุตสาหกรรม
3. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

1. ศักยภาพในการพัฒนาคานเกษตร

ก. วัตถุดิบ

1) ความเหมาะสมของดิน ที่สามารถให้ผลผลิตทางคานเกษตร มีพื้นที่ดินที่มีสมรรถนะที่ดินเหมาะสมแก่การเพาะปลูกถึง 3,729.16 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 71.49 ของพื้นที่โดยเป็นที่ดินเหมาะสมต่อการทำนา 1,155.5 ตารางกิโลเมตร และเหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ไม้ผล และไม้ยืนต้น 2,432.53 ตารางกิโลเมตร (ดูตาราง 4.8)

พื้นที่เหมาะสมต่อการทำนาส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอยานตาขาว อำเภอบะเหลียน และอำเภอมือง และพื้นที่เหมาะสมปานกลางต่อการทำนาอยู่ในอำเภอมืองศรี อำเภอยานตาขาว อำเภอยายอด และอีกเล็กน้อยในกิ่งอำเภอวังวิเศษ และอำเภอกันตัง (ดูแผนที่ 4.3 ประกอบ)

ส่วนพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเมืองตรัง และอำเภอปะเหลียน และพื้นที่เหมาะสมปานกลางอยู่ในอำเภอห้วยยอด กิ่งอำเภอวังวิเศษ และอำเภอสิเกาเป็นส่วนใหญ่

2) จังหวัดตรังเป็นแหล่งประมง ทั้งประมงทะเลและประมงน้ำจืด เพราะตั้งอยู่ริม ทะเลและมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถพัฒนาทางด้านประมงน้ำจืดได้

3) ทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะป่าชายเลนเป็นไม้ปลูกง่ายและโตเร็ว ในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน หากมีการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมจะเอื้อประโยชน์สูงสุดตลอดไปได้ พื้นที่ป่าชายเลนของจังหวัดตรังมีประมาณ 236.2 ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ 10.81 ของพื้นที่ป่าเลนทั้งประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอปะเหลียน รองลงไปเป็นอำเภอกันตัง อำเภอสิเกา และเล็กน้อยในอำเภอยานคาขาว

ข. แรงงาน จังหวัดตรังมีประชากรในชนบท ซึ่งเป็นแรงงานเกษตรประมาณ ร้อยละ 81.61 ของประชากรทั้งหมด

ค. ตลาดและขนส่ง จังหวัดตรังมีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกได้ ทั้งทางถนน รถไฟ ทางอากาศ ตลอดจนการคมนาคมติดต่อกับต่างประเทศโดยทางเรือที่ท่าเรือกันตัง ผลผลิตที่ได้สามารถส่งออกสู่ตลาดภายนอกได้สะดวก

2. ศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรม

ก. วัตถุดิบ

1) ผลผลิตเกษตร จังหวัดตรังเป็นแหล่งผลิตยางพาราสำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ มีพื้นที่ปลูกยางถึง 954,525 ไร่ ปลูกทั่วไปในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอห้วยยอด อำเภอปะเหลียน และอำเภอเมือง

2) แร่ธาตุ มีการผลิตแร่ในอำเภอห้วยยอด และเล็กน้อยในอำเภอเมือง และอำเภอปะเหลียน ได้แก่ แร่ทับทิม ลิกไนท์ แม่ไรท์ และฟลูออไรท์ และอำเภอห้วยยอด ยังมีภูเขาหินปูน ซึ่งเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมไม้และบอยหิน ตลอดจนการทำซีเมนต์

3) ผลผลิตจากการประมง จังหวัดตรังจับปลาได้มากเป็นที่ 2 ของภาคใต้

จับได้ไม่น้อยกว่าแสนตันต่อปี ท่าเรือสำคัญของจังหวัดมี 2 แห่งคือ ท่าเรือกันตัง และท่าเรือ
หยงสตาร์

ข. แรงงาน มีประชากรที่ว่างงานอยู่มาก ประมาณร้อยละ 3.14 ของ
แรงงานทั้งหมด

ค. ตลาดและขนส่ง มีท่าเรือที่เรือใหญ่สามารถเข้าเทียบท่าได้ที่ท่าเรือกันตัง
ติดต่อกับต่างประเทศได้สะดวก ปัจจุบันยางพาราของจังหวัดส่งออกที่ท่าประมาณ 72,000 ตัน
หรือร้อยละ 58.64 ของผลผลิตยางพาราทั้งหมด และมีเส้นทางรถไฟ และทางถนนติดต่อกภายใน
ประเทศได้สะดวก สามารถขนส่งสินค้าไปยังสุราษฎร์ธานีและสงขลา ซึ่งเป็นท่าเรือส่งออกสำคัญ
ของภาคได้ในอนาคตได้

3. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ก. แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดตั้งอยู่ริมทะเลและมีเทือกเขาบรรทัดอยู่ทาง
ตะวันออกของจังหวัด จึงมีสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติหลายแห่ง ทั้งหาดทราย เกาะ ทะเล
ป่าเขาและน้ำตก ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเพียงที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในท้องถิ่น และจังหวัด
ใกล้เคียงเท่านั้น

แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ คือศูนย์
ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าเขาช่อง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเจาไหม อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะ
เภตรา และในทะเลอันดามันระหว่างเกาะสิงคโปร์กับหาดคูบ เป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติของนกที่สำคัญใน
เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ มีนกจากทั่วโลกมาอาศัยอยู่มากมายหลายชนิด

ข. ตลาดและการคมนาคมขนส่ง มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
เดินทางมาเที่ยวในสถานที่โค้งงอในจังหวัดอื่น ๆ แถบทะเลอันดามันนี้ เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่
และเกาะตะรุเตาที่สวยงาม นักท่องเที่ยวเหล่านี้เป็นตลาดสำคัญที่น่าจะดึงให้มาเที่ยวที่จังหวัดตรังได้

การคมนาคมติดต่อกันระหว่างตรังกับภูเก็ต-พังงา-กระบี่ มีทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข 4 ซึ่งมีวิถีสองข้างทางสวยงาม และมีสนามบิน สามารถติดต่อกันระหว่างตรัง-ภูเก็ต-

กรุงเทพฯ และตรังกับภาคใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของภาคใต้ ส่วนระหว่างตรัง-สตูล มีถนนหมายเลข 4135 เชื่อมติดต่อกัน

แนวโน้มทางการเกษตร

จังหวัดตรังมีโครงสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม และภาคการค้าและบริการ แต่จากแนวโน้มช่วง พ.ศ. 2521 - 2527 มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจโดยส่วนรวม 4.90 ต่อปี ภาคเกษตรกรรมและภาคการค้าและบริการ มีอัตราการเพิ่มร้อยละ 4.21 และร้อยละ 4.76 ต่อปี และมิได้มีส่วนการผันผวนลง ไปเพิ่มใบไม้ เกษตรกรรวมมากขึ้น ไทรม เกษตรอุตสาหกรรมมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.04 ต่อปี

ภาคเกษตรกรรมที่มีบทบาทสำคัญคือเศรษฐกิจจังหวัดมากคือ สาขาการเลี้ยงสัตว์ และสาขาประมง ผลผลิตสำคัญคือยางพารา และสัตว์น้ำเค็ม ซึ่งส่งออกในรูปวัตถุดิบ ผ่านชั้นคอนทราสต์อุตสาหกรรมเพียงเพื่อให้สะดวกในการขนส่งเท่านั้น คือ โรงงานอุตสาหกรรมยางแท่ง และอุตสาหกรรมทองเส้น

ลักษณะภูมิเวียงทางการเงินของสถาบันทางการเงินในจังหวัด มีปริมาณเงินฝากมากกว่าการให้สินเชื่อและอัตราส่วนการให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีมากขึ้น โดยที่ครั้งเป็นการให้สินเชื่อในการทำประมงและแพปลา รองลงไปในการทำสวนยางพาราและการทำสวนปาล์ม

การผลิตหลักของจังหวัดตรัง ยังคงผูกพันอยู่กับการเกษตร สินค้าออกส่วนใหญ่ได้แก่ยางพาราและสัตว์น้ำ แม้ว่าจะมีผลิตภัณฑ์ส่งออกในรูปสินค้าสำเร็จรูปอยู่บ้าง เช่น อาหารกระป๋อง ถ่านไม้ และเครื่องเรือนจากไม้ยางพารา ซึ่งก็ยังเป็นการผลิตจากวัตถุดิบด้านการเกษตรภายในจังหวัด ในส่วนนี้จึงได้ศึกษาแนวโน้มทางการผลิตพื้นฐานเหล่านี้คือ ในด้านการเกษตร และด้านอุตสาหกรรม ที่รองรับการผลิต

1. แนวโน้มการขยายตัวทางการเกษตร

จากการศึกษาในบทที่ 4 พบว่าแนวโน้มการพัฒนาทางการเกษตร ในช่วงที่ผ่านมา ผลผลิตด้านการเกษตรได้ขยายตัวในอัตราค่อนข้างมาก ถึงร้อยละ 5.9 ต่อปี ซึ่งการขยายตัวนี้ได้จากปัจจัยหลัก 3 ประการคือ

ก. มีการขยายทางด้านปศุสัตว์และการป่าไม้ ทำให้มูลค่าของภาคเกษตรกรรมเพิ่มขึ้น

ข. การขยายพื้นที่เพาะปลูก โดยการบุกเบิกเปิดที่ดินทำกินใหม่ ในอัตราเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 2.11 ต่อปี (ปัจจุบันมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 1,404,571 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ 236,186 ไร่ ที่พืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น 1,128,681 ไร่) การขยายพื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ส่วนการบุกเบิกพื้นที่ใหม่หากปล่อยให้ว่างถึงจุดอิ่มตัว

ค. ยางพันธุ์ที่ส่งเสริมให้ปลูก เริ่มให้ผลผลิตเป็นเนื้อที่ถึง 302,944 ไร่ ซึ่งผลผลิตที่ได้มากกว่าเก่าจากอัตราเฉลี่ย 60 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 150 กิโลกรัมต่อไร่

2. แนวโน้มการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม

ก. ประเภทอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ

1) อุตสาหกรรมประเภทเพื่อความสะอาดในการขนส่ง เป็นการผลิตวัตถุดิบจากโรงงานสุโรงงาน ไคแก อุตสาหกรรมยางแท่ง ยางรมควัน และอุตสาหกรรมห้องเย็น ทั้งยางพาราและสัตว์น้ำเค็มที่จับได้เป็นผลผลิตเกษตรที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ยางพาราที่ผลิตได้มีถึงร้อยละ 13.71 ของผลผลิตทั้งภาคใต้ ส่วนสัตว์น้ำเค็มที่จับได้เป็นร้อยละ 11.74 ของสัตว์น้ำเค็มที่จับได้ทั้งภาคใต้ ผลผลิตส่งออกในรูปวัตถุดิบผ่านขั้นตอนทางด้านอุตสาหกรรมเพียงเพื่อรักษาคุณภาพและเพื่อความสะอาดในการขนส่ง ส่วนใหญ่จะส่งออกขายต่างประเทศ

2) อุตสาหกรรมสินค้าสำเร็จรูป ไคแก

ก) อุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋อง มีอยู่ 1 โรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป ส่งออกขายทั่วประเทศ โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคอีสาน เป็นแหล่งระบายสินค้า

ข) อุตสาหกรรมปลาแปก จังหวัดศรีสะเกษสามารถจับปลาแปกได้ถึง 1 ใน 5 ของปลาแปกที่จับได้ในภาคใต้ มีโรงงาน 5 โรงในอำเภอกันตัง ปี พ.ศ. 2525 จังหวัดศรีสะเกษส่งปลาแปกออกขายต่างประเทศมีมูลค่าถึง 32.07 ล้านบาท

ค) อุตสาหกรรมเผาถ่าน ในปีหนึ่ง ๆ จังหวัดศรีสะเกษสามารถทำถ่านไม้ไผ่กองจากป่าชายเลนได้มากกว่า 80,000 ลูกบาศก์เมตร ในปี พ.ศ. 2525 ส่งถ่านออกขายต่างประเทศผ่านทางท่าเรือกันตังและท่าเรือหอยสังข์คิดเป็นมูลค่านับล้านบาท

ง) อุตสาหกรรมทำเครื่องเรือนจากไม้ยางพารา การผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพาราตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 อยู่ในภาวะที่คึกคัก ปริมาณผลผลิตมีแนวโน้มเพิ่ม

ขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางด้านการตลาด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายนอกประเทศ กระทรวงการคลังได้ลดอัตราภาษีส่งออกจากอัตราร้อยละ 10 เป็นไม่ต้องเสียภาษีโดยสิ้นเชิงตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2525

3) อุตสาหกรรมย่อย ๆ ที่ให้บริการภายในท้องถิ่น เป็นอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม ได้แก่ โรงสีข้าว โรงกลั่นน้ำตาลพืช โรงเลื่อย โรงทำลังไม้ ทำค้ำมีดกรีดยาง ทำวงกบ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้แก่ โรงโม่หิน โรงทำอิฐดินเผาและคอนกรีตบล็อก โรงซ่อมรถยนต์-เครื่องยนต์ โรงกลึง-เชื่อมโลหะ โรงน้ำแข็ง และโรงงานทำอาหารจากแป้ง เป็นต้น

ข. จากปี พ.ศ. 2521-2527 จังหวัดรังษีมีอัตราการเพิ่มทางภาคอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 7.99 ต่อปี ซึ่งการขยายตัวนี้ได้จากปัจจัยหลัก 2 ประการ คือ

- 1) ผลผลิตเกษตรเพิ่มขึ้น จากการขยายพื้นที่เพาะปลูกและบางพันธุ์ใหม่ที่ส่งเสริมให้ปลูก เริ่มให้ผลผลิต ทำให้วัตถุดิบที่ป้อนโรงงานมีมากขึ้น
- 2) การเปลี่ยนยางใหม่แทนยางเก่า ทำให้เกิดวัตถุดิบในการผลิตเครื่องเรือนจากไม้ยางพารา

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาในระดับอำเภอ

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากร ตลอดจนการบริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้นำมาประเมินค่าและจัดลำดับการพัฒนาในระดับอำเภอ เพื่อกำหนดเป้าหมายพื้นที่สำหรับการพัฒนาในด้านต่างๆ ด้วยวิธี SCALOGRAM ANALYSIS ดังต่อไปนี้

1. หัวข้อบ่งชี้ระดับการพัฒนา

ไม่เพียงแต่จะใช้ SCALOGRAM ANALYSIS เพื่อจัดระดับการพัฒนาในภาพรวมแล้ว ยังพิจารณาระดับการพัฒนาค้นต่างๆ ในระดับอำเภออีกด้วย ฉะนั้นในหัวข้อบ่งชี้ระดับการพัฒนาจึงได้จัดเป็นกลุ่มตามปัจจัยแต่ละด้านด้วย ดังต่อไปนี้

ก. ปัจจัยทางด้านกายภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัว ดังนี้

1) อัตราส่วนของพื้นที่ดินที่เหมาะสมในการเพาะปลูก หมายถึงสภาพของที่ดินที่เอื้ออำนวยต่อผลผลิตทางเกษตรในระดับปานกลางถึงสูง โดยไม่จำเป็นต้องลงทุนพัฒนาที่ดินเพิ่มเติมมากเป็นพิเศษ พื้นที่ที่มีสมรรถนะที่ดินที่เหมาะสมในการเพาะปลูกจึงได้เปรียบกว่าในแง่การเพิ่มผลผลิตได้มากกว่า

2) อัตราส่วนร้อยละของตำบลที่มีไฟฟ้าเข้าถึง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้ให้ความสำคัญต่อการกระจายบริการไฟฟ้าเป็นอย่างมาก โดยกำหนดเป้าหมายให้ทั่วประเทศมีหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้ถึงร้อยละ 92 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2529 หมู่บ้านที่มีไฟฟ้าเข้าถึงย่อมจะพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจพื้นฐานได้ดีกว่า เช่น ใช้ในการสูบน้ำ และใช้ในอุตสาหกรรมพื้นฐานในครัวเรือน เป็นต้น

3) ขนาดเนื้อที่ถือครองที่ดินโดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนเกษตร เกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดใหญ่กว่า ย่อมมีโอกาสในการประกอบการทำมาหากินได้มากกว่า และผลผลิตที่ได้ย่อมมากกว่า

ข. ปัจจัยทางค่านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1) อัตราส่วนร้อยละของประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด พื้นที่

ที่มีสัดส่วนประชากรเมืองมากกว่าย่อมจะมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี โดยอนุมานว่าความสามารถในการผลิตของกิจกรรมนอกภาคเกษตร มีระดับสูงกว่าภาคเกษตร

2) อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อปี

พื้นที่ที่มีครัวเรือนมีรายได้มากกว่าย่อมจะแสดงถึงระดับการเป็นอยู่ที่ดีกว่า แม้ว่าจากผลการศึกษาเรื่องรายได้เป็นเงินสดของครัวเรือนภาคใต้ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปีพ.ศ. 2526 ครัวเรือนเกษตรหนึ่งๆ จะมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 20,165.85 บาทต่อปี แต่ตัวเลขรายได้ของครัวเรือนจังหวัดตรังที่นำมาวิเคราะห์เป็นตัวเลขปีพ.ศ. 2524 ซึ่งครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี มีน้อยมาก จึงเลือกเอารายได้ที่มากกว่า 10,000 บาทต่อปี เป็นเกณฑ์

3) ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในการอุตสาหกรรม พื้นที่ที่มีปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ใน

การอุตสาหกรรมมาก ย่อมแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมทางค่านอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งงานสำคัญมีมาก

4) จำนวนร้านค้าย่อยต่อประชากร 10,000 คน เป็นการพิจารณาถึง

ระดับการให้บริการ ว่าทั่วถึงหรือเพียงพอหรือไม่ จำนวนร้านค้า(ต่อประชากร) ที่มากกว่าน่าจะ เป็นแหล่งบริการที่ใหญ่กว่า

ค. ปัจจัยค่านประชากรและการบริการทางสังคม ประกอบด้วย 10 ตัวบ่งชี้

ดังนี้

1) ความหนาแน่นของประชากร เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง

จำนวนประชากรต่อขนาดพื้นที่ พื้นที่ที่มีความหนาแน่นสูง อาจมีปัจจัยดึงดูด (active areas) เช่น เป็นแหล่งทรัพยากร หรือแหล่งงานเช่นท่าเรือ หรือเป็นที่ตั้งของศูนย์กลาง เป็นต้น

2) อัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรโดยเฉลี่ยต่อปี เป็นการพิจารณา

ว่าในช่วงเวลาหนึ่ง พื้นที่แต่ละแห่งมีการเปลี่ยนแปลงประชากรไปอย่างไร พื้นที่ที่เปลี่ยนไปในแง่บวกหรือมีการเพิ่มของประชากร ย่อมจะมีศักยภาพของพื้นที่มากกว่าพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรในแง่ลบ

3) อัตราการอพยพย้ายถิ่น โดยอนุมานจากทฤษฎีการย้ายถิ่นว่าท้องถิ่น

ใดที่มีภาวะเศรษฐกิจก้าวหน้าจะเป็นปัจจัยดึงดูดให้ประชากรย้ายเข้ามาอยู่มาก ในทางตรงกันข้าม
ท้องถิ่นใดที่มีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะเป็นปัจจัยผลักดันให้ประชากรย้ายออก

4) ตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงความเพียงพอของการบริการด้านสาธารณสุข มี 5 ตัว
บ่งชี้ ดังนี้

- ก) อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร 10,000 คน
- ข) อัตราส่วนเตียงต่อประชากร 10,000 คน
- ค) อัตราส่วนเจ้าหน้าที่อนามัยต่อประชากร 10,000 คน
- ง) อัตราส่วนพยาบาลต่อประชากร 10,000 คน
- จ) อัตราส่วนสถานอนามัยต่อประชากร 10,000 คน

5) จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ในรับการศึกษาภาคบังคับ เป็นการ
พิจารณาความเพียงพอของครู ในระดับการศึกษาภาคบังคับหรือ ป.1 - ป.6 ซึ่งมีกระจายอยู่ทั่ว
ไปในพื้นที่

6) อัตราส่วนร้อยละของนักเรียนมัธยมตอนักเรียนประถม เป็นการ
พิจารณาถึงโอกาสในการศึกษาต่อของประชากร และความเพียงพอของโรงเรียนมัธยมที่รองรับ
นักเรียนประถม

2. วิธีวิเคราะห์

ก. ให้ค่าคะแนนตัวบ่งชี้แต่ละตัว โดยเทียบจากค่าเฉลี่ยของจังหวัดที่ให้ค่า
เท่ากับ 1 และหาค่ากลาง (neutral) จากสูตร

$$\text{ค่ากลาง} = x + \frac{1}{4} sd$$

(ดูในตารางที่ 5.1)

ข. จากตารางที่ 5.1 นำมาจัดกลุ่มตามลำดับความสำคัญของพื้นที่ ด้านกายภาพ
เศรษฐกิจ และประชากรและการบริการทางสังคม ในตารางที่ 5.2 , 5.3 , 5.4

ค. จัดระดับการพัฒนาโดยส่วนรวมด้วยวิธี SCALOGRAM

1) ให้ค่าบวก (positive) ค่ากลาง (neutral)
และค่าลบ (negative) ตัวบ่งชี้แต่ละตัวในแต่ละอำเภอ (ตารางที่ 5.5)

2) คัดเลือกตัวบ่งชี้ด้วยการทดลองปรับตารางทั้งแนวตั้งและแนวนอน สลับ และคัดออก เพื่อให้รูปแบบของตารางที่ปรับปรุงใหม่นี้มีลักษณะการลงข้อมูลด้วยกากระบายตลอดทั้งแนวตั้งจากค่าบวกทั้งหมดไปเรื่อยๆ จนถึงเป็นค่าลบทั้งหมด (ตารางที่ 5.6)

3. ผลการวิเคราะห์

ก. ระดับการพัฒนาโดยส่วนรวม จากการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น สามารถจัดกลุ่มระดับการพัฒนาของพื้นที่ระดับอำเภอได้จากตัวบ่งชี้ต่างๆ ที่คัดเลือกแล้ว ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้ที่คัดเลือกได้มี 7 ตัว ดังนี้

- ก) ความหนาแน่นของประชากร
- ข) ร้อยละของประชากร เมืองต่อประชากรทั้งหมด
- ค) อัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท ต่อปี
- ง) ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่อปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ทั้งหมด
- จ) อัตราส่วนเตียงโรงพยาบาลต่อประชากร 10,000 คน
- ช) อัตราส่วนเจ้าหน้าที่อนามัยต่อประชากร 10,000 คน
- ฉ) จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน ในรับการศึกษาภาคบังคับ

2) การจัดอันดับอำเภอตามลำดับการพัฒนาโดยส่วนรวม เรียงจากสูงไปต่ำ ได้ดังนี้ อำเภอเมืองตรัง อำเภอกันตัง อำเภอเขาคนตาชิว อำเภอห้วยยอด อำเภอปะเหลียน อำเภอสีเกา และ กิ่งอำเภอวังวิเศษ และเมื่อนำมาจัดกลุ่มด้วยวิธีหาค่ากลาง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้ดังนี้

- ก) กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาในระดับสูง ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง และอำเภอกันตัง
- ข) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาในระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอเขาคนตาชิว
- ค) กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาในระดับต่ำ ได้แก่ อำเภอห้วยยอด อำเภอปะเหลียน อำเภอสีเกาและกิ่งอำเภอวังวิเศษ

ข. ระดับการพัฒนาต่างๆ เมื่อพิจารณาระดับการพัฒนาในแต่ละด้าน สามารถจัดกลุ่มการพัฒนาได้ดังนี้

1) ระดับการพัฒนาด้านกายภาพ จากตัวบ่งชี้ระดับการพัฒนาด้านกายภาพ ทั้ง 4 ตัว สามารถจัดลำดับการพัฒนาทางกายภาพเรียงจากสูงไปต่ำได้ดังในตารางที่ 5.2 และสามารถนำมาจัดกลุ่ม ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

- ก) กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มอำเภอที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับสูง ได้แก่ กิ่งอำเภอวังวิเศษ อำเภอสิเกา อำเภอเมืองตรัง และอำเภอปะเหลียน
- ข) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มอำเภอที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอห้วยยอด
- ค) กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มอำเภอที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับต่ำ ได้แก่ อำเภอย่านตาขาว และอำเภอกันตัง

2) ระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จากตัวบ่งชี้ทางด้านเศรษฐกิจทั้ง 4 ตัว สามารถจัดลำดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ เรียงจากสูงไปต่ำได้ดังในตารางที่ 5.3 และสามารถนำมาจัดกลุ่ม ได้ดังต่อไปนี้

- ก) กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มอำเภอที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในระดับสูง ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง และอำเภอกันตัง
- ข) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มอำเภอที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอปะเหลียนและอำเภอย่านตาขาว
- ค) กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่ม อำเภอที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในระดับต่ำ ได้แก่ อำเภอห้วยยอด อำเภอสิเกาและกิ่งอำเภอวังวิเศษ

3) ระดับการพัฒนาด้านประชากรและการบริการทางสังคม จากตัวบ่งชี้ทางด้านประชากรและการบริการทางสังคมทั้ง 10 ตัว สามารถจัดลำดับการพัฒนาทางด้านประชากรและการบริการทางสังคม เรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังในตารางที่ และสามารถนำมาจัดกลุ่ม ได้ดังนี้ (ตารางที่ 5.4)

- ก) กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาด้านประชากรและการบริการ

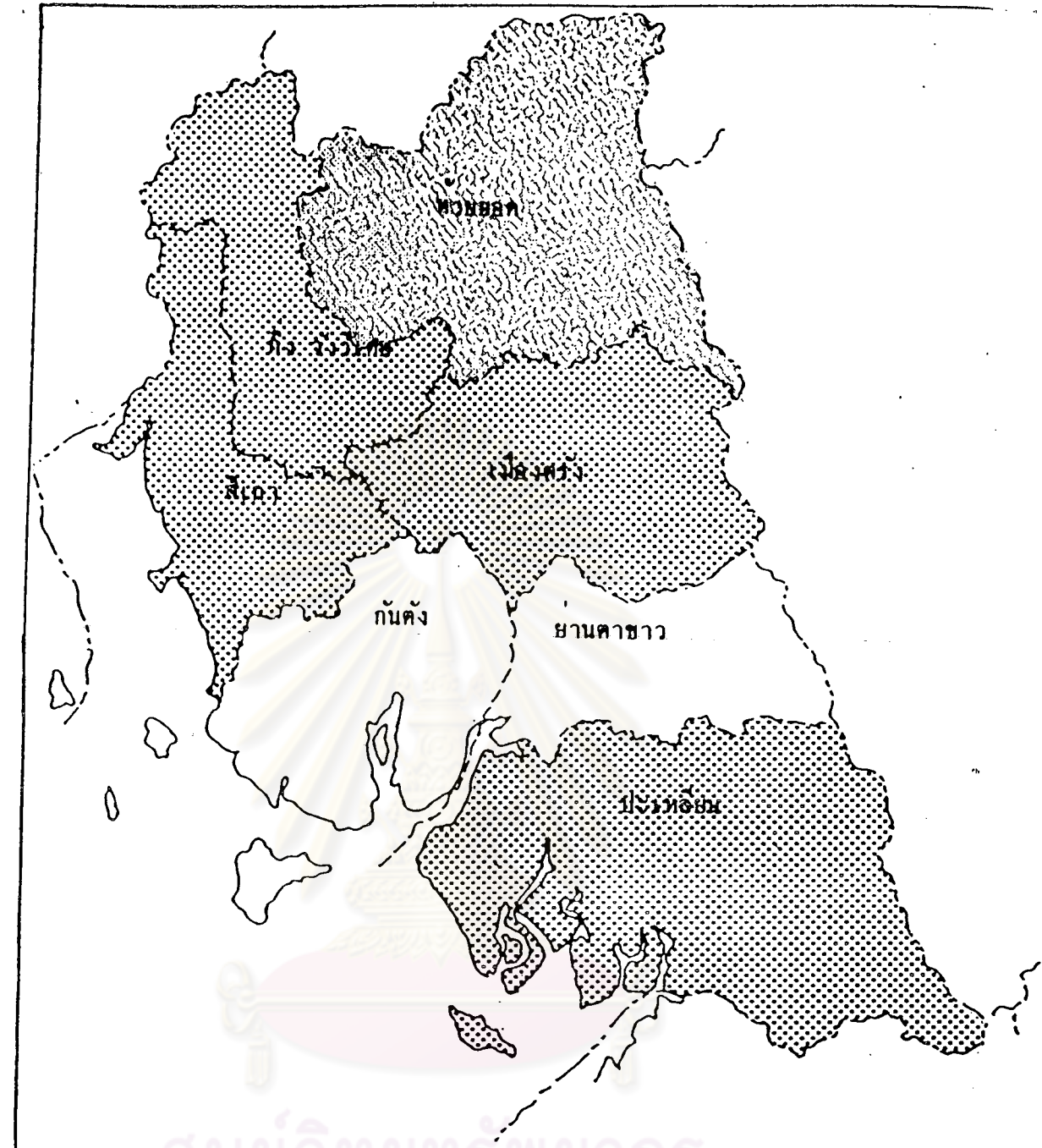
ทางสังคมในระดับสูง ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง อำเภอห้วยยอด
และอำเภอสิเกา

- ข) กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาด้านประชากรและการบริการ
ทางสังคมในระดับปานกลาง ได้แก่ อำเภอกันตัง
- ค) กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาด้านประชากรและการบริการ
ทางสังคมในระดับต่ำ ได้แก่ อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาว และกิ่งอำเภอวังวิเศษ

จากการจัดกลุ่มระดับการพัฒนาโดยส่วนรวม ทำให้สามารถทราบถึงภาพรวมของสภาพ
การพัฒนาพื้นที่ เคน และค้อย ของจังหวัดไค อำเภอเมืองตรัง เคนที่สุด มีค่าระดับการพัฒนาสูงกว่า
กิ่งอำเภอวังวิเศษที่ค้อยที่สุดถึง 4.95 เทา ขณะที่อำเภอที่เคนรองลงไปคืออำเภอกันตังมีค่าระดับ
การพัฒนามากกว่าเพียง 2.66 เทา แสดงว่าสภาพการพัฒนาของจังหวัดตรังค่อนข้างจะรวมตัว
กันอยู่เฉพาะอำเภอเมืองตรัง

และเมื่อพิจารณาถึงค่าการพัฒนาแต่ละปัจจัย ทำให้ทราบว่า พื้นที่อำเภอต่างๆ มีสภาพ
เคนและค้อย ในแต่ละปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ พื้นที่อำเภอที่จำเป็นต้องได้รับการ
พัฒนาด้านกายภาพอีกมาก ไคแก่ อำเภอย่านตาขาว และอำเภอกันตัง พื้นที่อำเภอที่จำเป็น
ต้องได้รับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ไคแก่ อำเภอห้วยยอด อำเภอสิเกาและกิ่งอำเภอวังวิเศษ
ส่วนพื้นที่อำเภอที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านประชากรและการบริการทางสังคมอีกมาก ไคแก่
อำเภอปะเหลียน อำเภอย่านตาขาวและกิ่งอำเภอวังวิเศษ ทั้งยังพบว่าอำเภอเมืองตรังมีลักษณะ
เคนในทุกด้าน และกิ่งอำเภอวังวิเศษซึ่งมีสภาพทางกายภาพเคนที่สุดกลับค้อยที่สุดในด้าน
เศรษฐกิจ และด้านประชากรและการบริการทางสังคม

ศูนย์วิจัยการศึกษาด้าน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

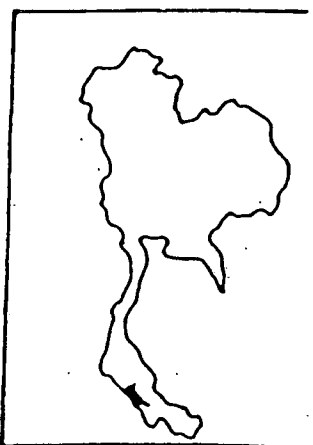
แผนที่ 5.1 สภาพการพัฒนาพื้นที่ด้านกายภาพ ระดับอำเภอ

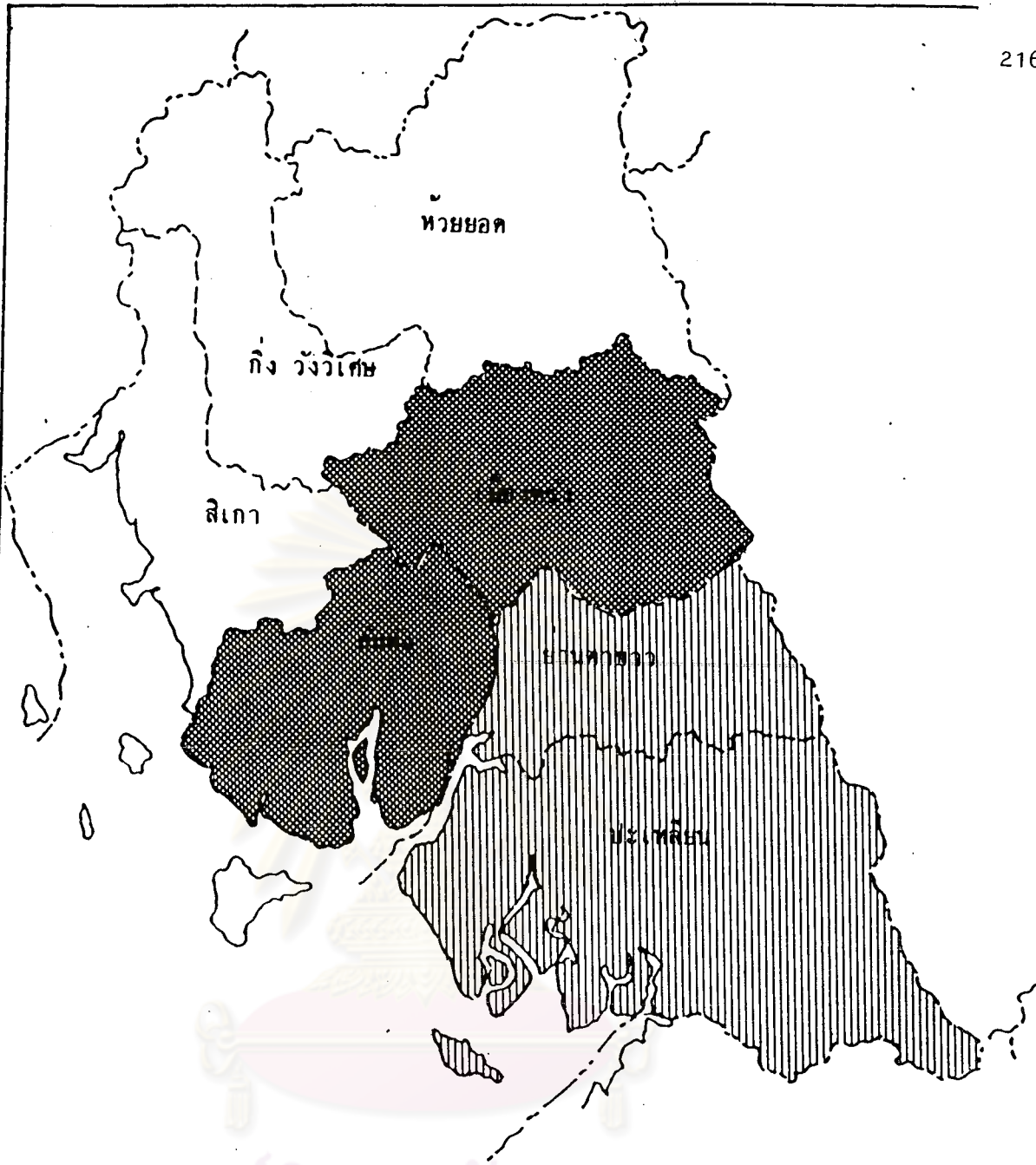
ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

0 5 10 15 กม.

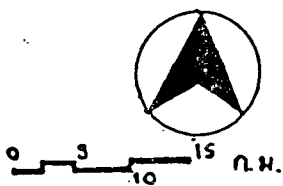
- กลุ่มพื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับสูง
- กลุ่มพื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับปานกลาง
- กลุ่มพื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านกายภาพในระดับต่ำ

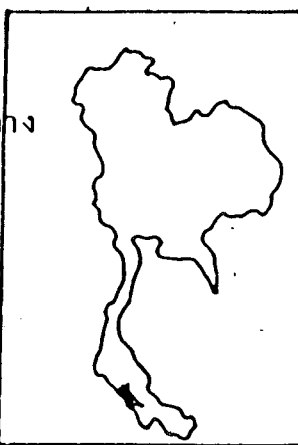

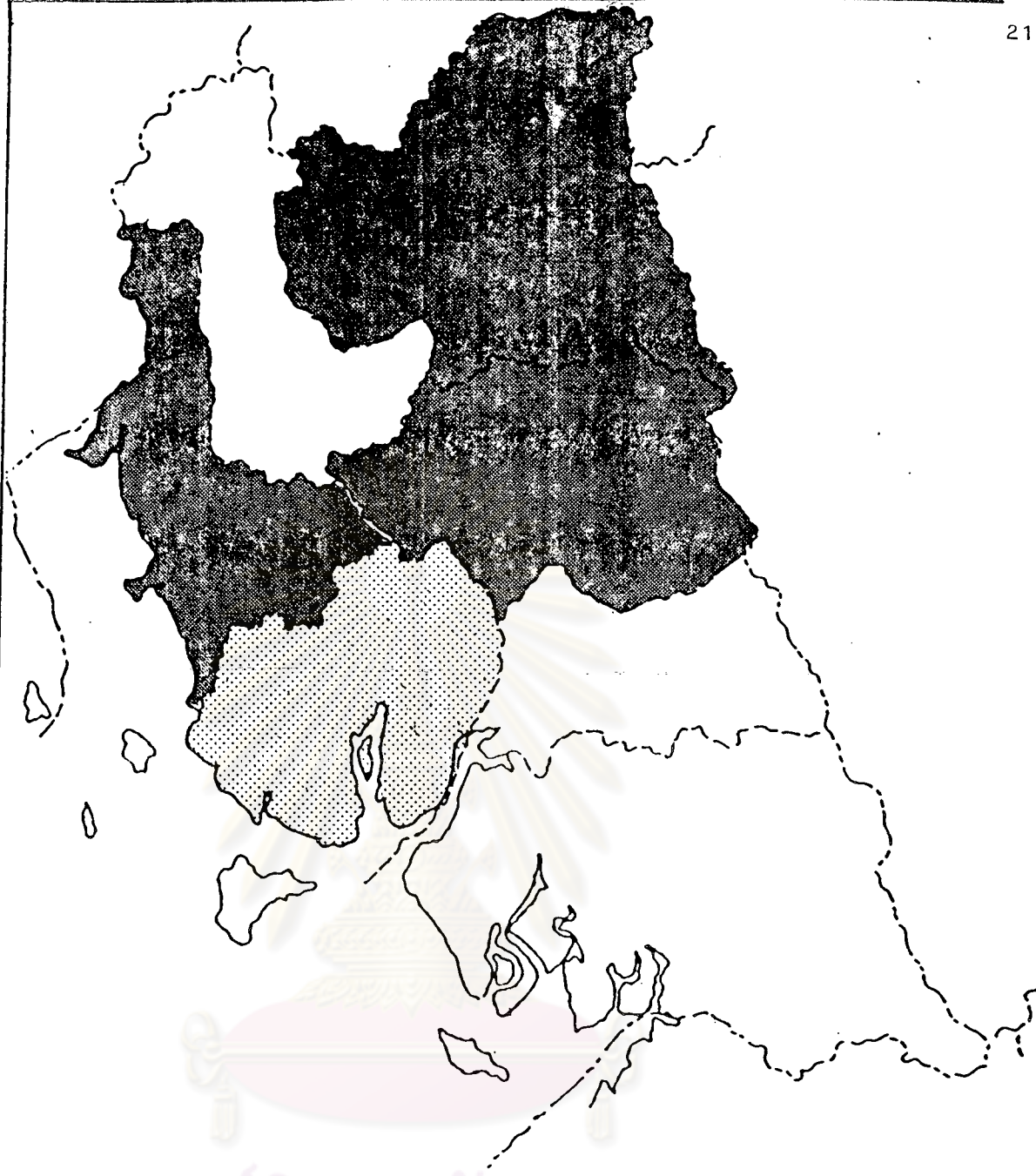
แผนที่ 5.๒ แสดงสภาพการพัฒนาพื้นที่คานเศรษฐกิจ ระดับอำเภอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

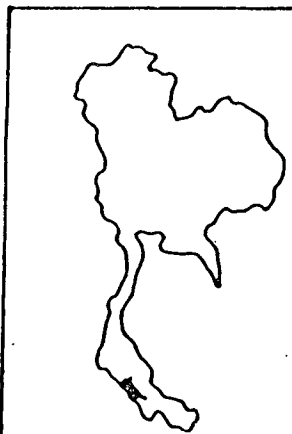
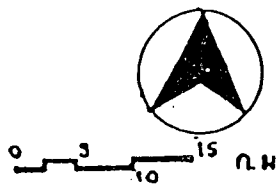
- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาคานเศรษฐกิจในระดับสูง
- ▨ กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาคานเศรษฐกิจในระดับปานกลาง
- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาคานเศรษฐกิจในระดับต่ำ

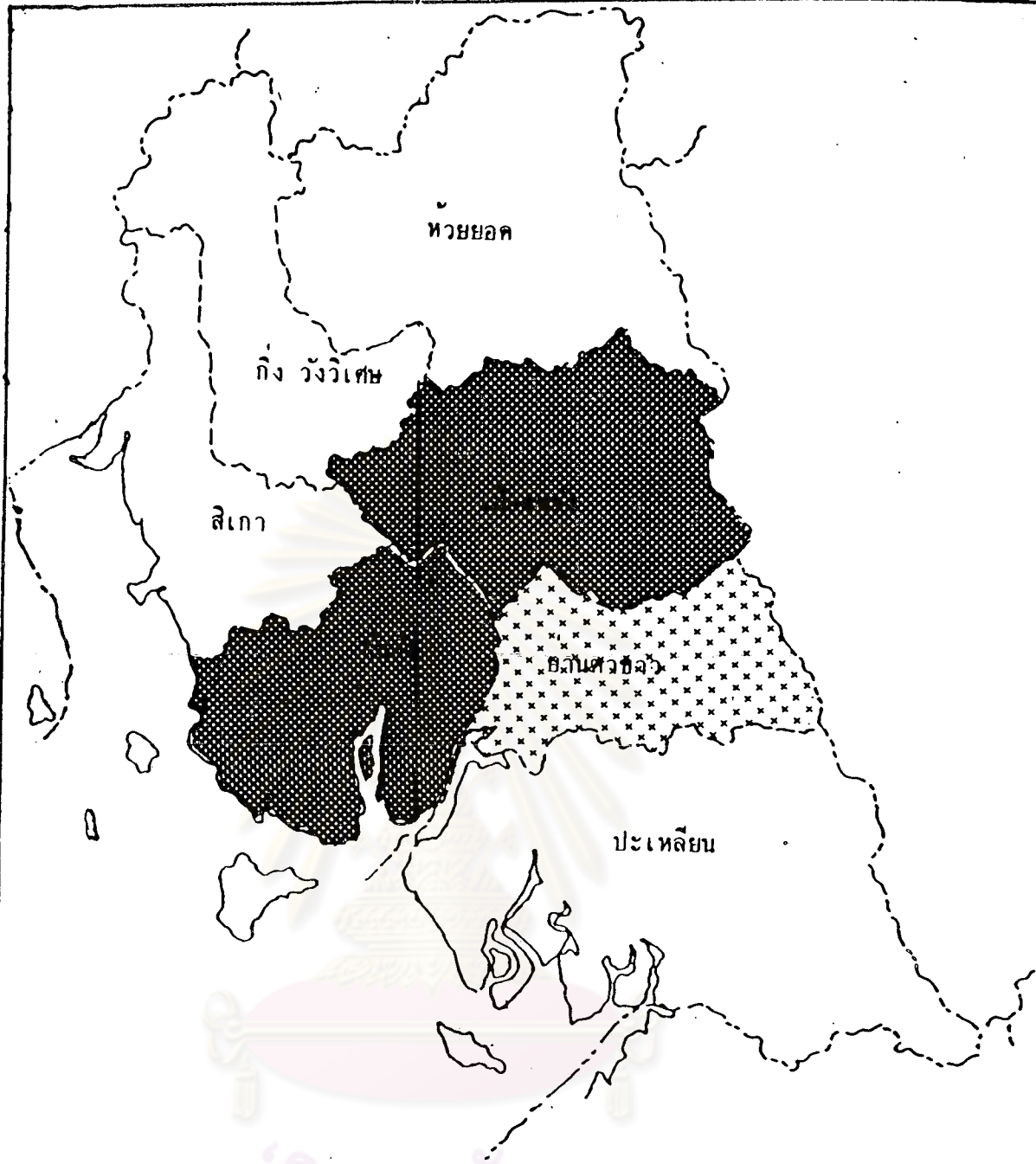

แผนที่ 5.3 แสดงสภาพการพัฒนาพื้นที่ตามประชากร และการบริการทางสังคม

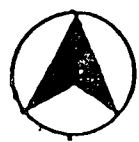
- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาระดับสูง
- ▤ กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาระดับปานกลาง
- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีการพัฒนาระดับต่ำ

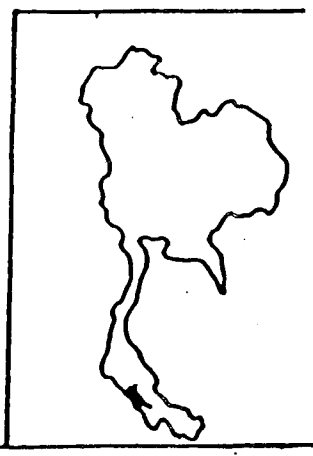
แผนที่ 5.4 สภาพการพัฒาพื้นที่ระดับอำเภอของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

0 3 15 กม.

- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีระดับการพัฒนาสูง
- ▣ กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีระดับพัฒนาปานกลาง
- กลุ่มพื้นที่อำเภอที่มีระดับพัฒนาต่ำ

ตารางที่ 5. มูลค่าของปัจจัยการผลิตภาคการเกษตร (เศรษฐกิจ ประชารวมและการบริการทางสังคม)
 โดยใช้หน่วยวิเคราะห์: ครัวเรือนเกษตรกร

หัวข้อบัญชี การผลิต	อำเภอ							รวม	อัตรา	
	เมืองศรีสะเกษ	กันทรวิชัย	ห้วยทับทัน	บรบือ	ประโคนชัย	ศีขร	กันทรวิชัย			
ปัจจัยการผลิตภาคการเกษตร										
1. อัตรารวมพื้นที่ทั้งหมดรวม	1)	93.86	44.34	93.01	75.7	45.89	67.22	85.13	71.69	
โดยการเพาะปลูก	2)	1.11	0.62	1.10	1.00	0.66	0.94	1.19	1.06	0.94-1.08
2. อัตรารวมของที่ดิน	1)	85.71	46.15	43.75	50.00	66.67	50.00	60.00	60.71	
ที่มีไฟฟ้าเข้าถึง	2)	1.41	0.76	0.72	0.82	1.10	0.82	0.88	1.00	0.89-1.00
3. ขนาดเนื้อที่ของพื้นที่	1)	17.15	17.67	24.15	20.84	18.84	42.65	19.16	25.26	
โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนเกษตรกร	2)	0.68	0.69	0.96	0.83	1.54	1.69	1.55	1.00	1.03-1.24
ปัจจัยการผลิตเศรษฐกิจ										
4. อัตรารวมของประชากร	1)	14.99	19.61	8.16	14.86	5.67	6.65	0.00	18.44	
ในจังหวัดศรีสะเกษทั้งหมด	2)	1.90	1.06	0.45	0.81	0.31	0.36	0.00	1.00	0.55-0.84
5. อัตรารวมของครัวเรือนที่มี	1)	25.61	20.74	15.41	19.79	29.21	17.87	17.87	21.65	
รวมโดยมากกว่า 10,000 บาทต่อปี	2)	1.18	0.96	0.71	0.91	1.35	0.82	0.82	1.00	0.91-1.02
6. ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรม	1)	64.10	83.29	23.25	33.68	43.39	12.42	12.42	66.88	
ต่อปริมาณไฟฟ้าทั้งหมด	2)	0.96	1.25	0.35	0.50	0.65	0.19	0.19	1.00	0.49-0.68
7. จำนวนรวมของประชากร	1)	52.69	37.52	15.20	15.58	13.26	12.43	0.00	32.85	
10,000 คน	2)	1.60	1.14	0.46	0.47	0.40	0.38	0.00	1.00	0.51-0.76
ปัจจัยการผลิตประชากรและการบริการทางสังคม										
8. ความหนาแน่นของประชากร	1)	201	103	93	111	49	38	37	88	
	2)	2.28	1.17	1.06	1.26	0.56	0.43	0.42	1.00	0.89-1.19
9. อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร	1)	1.70	2.62	2.68	1.53	1.87	1.93	2.40	2.06	
โดยเฉลี่ย	2)	0.83	1.27	1.30	0.74	0.91	0.94	1.17	1.00	0.97-1.07
10. อัตราการอพยพย้ายถิ่น	1)	-17.03	1.28	0.63	-19.15	0.36	11.77	1.81	-6.85	
	2)	-2.49	0.19	0.09	-2.80	0.05	1.72	0.26	1.00	-0.80 - -0.50

หัวข้อหนังสือ การพิมพ์		ค่าเบ็ด							รวม	ค่าคงที่
		เมืองครึ่ง	กันดั้ง	ห้วยหมอก	ยานตาฮาว	ปะเหลียน	สีดา	กิ่งยาววิเศษ		
11. อัตราส่วนพนักงานประจำ 10,000 คน	1)	1.079	0.172	1.595	0.211	0.174	0.491	0.00	0.769	0.51-0.89
	2)	1.40	0.22	2.07	0.27	0.23	0.64	0.00	1.00	
12. อัตราส่วนเต็มคนประจำ 10,000 คน	1)	16.92	5.15	5.69	2.11	1.74	4.91	0.00	8.16	0.48-0.80
	2)	2.07	0.63	0.70	0.25	0.21	0.60	0.00	1.00	
13. อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ คนประจำ 10,000 คน	1)	6.41	0.51	1.25	2.11	0.35	0.98	0.00	2.58	0.45-0.84
	2)	2.48	0.21	0.48	0.62	0.14	0.38	0.00	1.00	
14. อัตราส่วนเทียบตลอด 10,000 คน	1)	3.37	0.86	6.68	1.05	0.52	1.47	0.00	1.63	0.54-0.85
	2)	2.07	0.53	0.42	0.64	0.32	0.90	0.00	1.00	
15. อัตราส่วนต่อฉบับ ประจำ 10,000 คน	1)	1.15	2.40	2.16	2.74	2.43	2.95	1.77	1.97	1.06-1.20
	2)	0.58	1.22	1.10	1.39	1.23	1.50	0.90	1.00	
16. จำนวนนักเรียน ในระหว่างการศึกษานาน	1)	19.57	20.46	18.65	19.08	21.14	16.04	17.91	18.29	1.02-1.06
	2)	1.07	1.12	1.02	1.04	1.16	0.88	0.98	1.00	
17. สัดส่วนจำนวนนักเรียน นักเรียนประถม	1)	34.68	13.68	22.84	23.69	5.72	4.87	9.62	21.42	0.64-0.89
	2)	1.62	0.64	1.07	1.11	0.23	0.23	0.45	1.00	

หมายเหตุ :

- 1) คำนวณด้วย
- 2) คำนวณที่เพิ่มจากค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่เท่ากัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.2 แสดงการจัดลำดับค่าสัมประสิทธิ์การพัฒนาระดับจังหวัดของพื้นที่อำเภอ ด้านการเกษตร

อันดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	หัวข้อทั้งสี่ระดับการพัฒนาระดับภาคการเกษตร			ระดับการพัฒนา	ค่ากลาง (Neutral)	กลุ่ม
		อัตราส่วนพื้นที่พื้นที่ เหมาะสมในการ เกษตร	อัตราส่วนร้อยละของ ค่าสัมประสิทธิ์ไฟฟ้า	ขนาดเนื้อที่ต่อครอบง คมครัวเรือนเกษตร			
1	กิ่งอำเภอวังวิเศษ	1.19	0.98	1.55	3.72	2.96	1
2	อำเภอสีดา	0.94	0.82	1.69	3.45		1
3	อำเภอเมืองตรัง	1.31	1.41	0.68	3.40		1
4	อำเภอบะพะดิน	0.64	1.10	1.54	3.28		1
5	อำเภอห้วยยอด	1.30	0.72	0.96	2.98		2
6	อำเภอยานคาขาว	1.06	0.82	0.83	2.71		3
7	อำเภอกันตัง	0.62	0.76	0.69	2.07		3
จังหวัด		1.00	1.00	1.00	3.00		

ตารางที่ 5.3 แสดงการจัดลำดับค่าสัมประสิทธิ์การพัฒนาระดับจังหวัดของพื้นที่อำเภอ ด้านเศรษฐกิจ

อันดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	หัวข้อทั้งสี่ระดับการพัฒนาระดับภาคเศรษฐกิจ				ระดับการพัฒนา	ค่ากลาง (Neutral)	กลุ่ม
		อัตราส่วนร้อยละ ของประชากรเมือง ต่อประชากรทั้งหมด	อัตราส่วนร้อยละ ครัวเรือนที่มีรายได้ ในอุตสาหกรรม กว่า 10,000 บาท	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ในอุตสาหกรรม	จำนวนร้านค้าขาย ต่อประชากร 10,000 คน			
1	อำเภอเมืองตรัง	1.90	1.18	0.96	1.60	5.64	2.51	1
2	อำเภอกันตัง	1.06	0.96	1.25	1.14	4.41		1
3	อำเภอบะพะดิน	0.31	1.35	0.65	0.40	2.71		2
4	อำเภอยานคาขาว	0.81	0.91	0.50	0.47	2.69		2
5	อำเภอห้วยยอด	0.45	0.71	0.35	0.46	1.97		3
6	อำเภอสีดา	0.36	0.82	0.19	0.38	1.75		3
7	กิ่งอำเภอวังวิเศษ	0.00	0.82	0.19	0.00	1.01		3
จังหวัด		1.00	1.00	1.00	1.00	4.00		

ตารางที่ 5.4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การพัฒนาระดับอำเภอ ตามประชากรและการบริการทางสังคม

อันดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ปัจจัยชี้วัดการพัฒนาระดับประชากรและการบริการทางสังคม										ระดับการพัฒนา	ค่าเฉลี่ย (neutral)	กลุ่ม
		ความหนาแน่นของ ประชากร	อัตราการเปลี่ยนแปลงประชากร	อัตราการอพยพ ย้ายถิ่น	อัตราส่วนแพทย์ ต่อ 10,000 คน	อัตราส่วนเตียง ต่อ 10,000 คน	อัตราส่วนเจ้า พนักงานอนามัย ต่อ 10,000 คน	อัตราส่วนพยาบาล ต่อ 10,000 คน	อัตราส่วนสถานี อนามัย ต่อ 10,000 คน	จำนวนนักเรียน ต่อครู 1 คน	จำนวนนักเรียน มัธยมต่อประถม			
1	อำเภอเมืองศรีสะเกษ	2.28	0.83	-2.49	1.40	2.07	2.48	2.07	0.58	1.07	1.62	11.91	6.57 - 7.88	1
2	อำเภอยะหา	1.06	1.30	0.09	2.07	0.07	0.48	0.42	1.10	1.02	1.07	9.31		1
3	อำเภอศรีสะเกษ	0.43	0.94	1.72	0.64	0.60	0.38	0.90	1.50	0.88	0.23	8.22		1
4	อำเภอกันทรวิชัย	1.17	1.27	0.19	0.22	0.63	0.21	0.53	1.22	1.12	0.64	7.20		2
5	อำเภอปะเหลียน	0.56	0.91	0.05	0.23	0.21	0.14	0.32	1.23	1.16	0.23	5.04		3
6	อำเภอขามเฒ่า	1.26	0.74	-2.80	0.27	0.25	0.82	0.64	1.39	1.04	1.11	4.72		3
7	กิ่งอำเภอวังวิเศษ	0.42	1.17	0.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.90	0.98	0.45	4.18		3
	จังหวัด	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	10.00		

ตาราง 5.6 สรุปการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาในระดัอำเภอ จากการคัดเลือกตัวบ่งชี้การพัฒนา โดยวิธี SCALOGRAM ANALYSIS

อันดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	ค่าเป็นบวก (POSITIVE)						ค่าเป็นกลาง (NEUTRAL)						ค่าเป็นลบ (NEGATIVE)								
		5	12	8	13	16	4	6	5	12	8	13	16	4	6	5	12	8	13	16	4	6
1	อำเภอเมืองตรัง	X	X	X	X	X	X	X														
2	อำเภอกันตัง					X	X	X	X	X	X								X			
3	อำเภอยานตาขาว			X					X			X	X	X	X	X						
4	อำเภอห้วยยอด									X	X	X	X	X	X							X
5	อำเภอปะเหลียน	X				X									X	X	X	X			X	
6	อำเภอสิเกา								X						X	X	X	X	X	X	X	
7	กิ่งอำเภอวังวิเศษ														X	X	X	X	X	X	X	

ตารางที่ 5.7 สรุปการวิเคราะห์ระดับการพัฒนาของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ

อันดับ	อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	หัวข้อปัจจัยการพัฒนาด้านสังคม							ระดับการพัฒนา	ค่ากลาง (neutral)	เท่า	กลุ่ม
		อัตราส่วนเฉลี่ยต่อ 10,000 คน	ความหนาแน่นของประชากร	อัตราส่วนร้อยละครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท	อัตราส่วนเจ้าหน้าที่อนามัยต่อ 10,000 คน	จำนวนนักเรียนต่อครู 1 คน	ร้อยละประชากรเมืองต่อประชากรทั้งหมด	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรม				
		(12)	(8)	(5)	(13)	(16)	(4)	(6)				
1	อำเภอเมืองศรีสะเกษ	2.07	2.28	1.18	2.48	1.07	1.90	0.96	11.94	4.88 - 6.31	4.95	1
2	อำเภอกันทรวิชัย	0.63	1.17	0.96	0.21	1.12	1.06	1.25	6.40		2.56	1
3	อำเภอยางชุมน้อย	0.25	1.26	0.91	0.82	1.04	0.81	0.50	5.59		2.32	2
4	อำเภอห้วยยอด	0.70	1.06	0.71	0.48	1.02	0.45	0.35	4.77		1.98	3
5	อำเภอปะเหลียน	0.21	0.56	1.35	0.14	1.16	0.31	0.65	4.38		1.82	3
6	อำเภอศีขรภูมิ	0.60	0.43	0.82	0.38	0.88	0.36	0.19	3.66		1.52	3
7	กิ่งอำเภอวังวิเศษ	0.00	0.42	0.82	0.00	0.98	0.00	0.19	2.41		1.00	3
	จังหวัด	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	6.00	2.49		

สภาพปัญหาในจังหวัดศรี

จากการวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาและแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนเพื่อพัฒนาทางจังหวัด ตลอดจนสภาพทั่วไปในกายภาพ เศรษฐกิจ ประชากรและการบริการของสังคม สามารถสรุปประเด็นปัญหาสำคัญออกได้เป็น 3 ประการดังนี้

1. ปัญหาด้านกายภาพ
2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ
3. ปัญหาด้านการบริการสังคม

1. ปัญหาด้านกายภาพ

ก. สมรรถนะที่ดินทางการเกษตรของจังหวัดศรี

มีพื้นที่ดินที่เหมาะสมสำหรับทำนา ประมาณร้อยละ 22.15 ของพื้นที่ และ ร้อยละ 49.34 ของพื้นที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้นจากความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและสมรรถนะที่ดินดังกล่าว เป็นข้อจำกัดสำคัญในการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร พบว่ามี การใช้พื้นที่เพาะปลูกไม่สอดคล้องกับสมรรถนะที่ดินอยู่ในท้องที่หลายแห่ง เช่น การทำนาในบางพื้นที่ของอำเภอยานตาขาว อำเภอสิเกา และกิ่งอำเภอวังวิเศษ และการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ในบางพื้นที่ของอำเภอยานตาขาว อำเภอเมืองและอำเภอปะเหลียน (คูตารางที่ 5.8 และแผนที่ 5.5)

ข. ปัญหาทรัพยากรน้ำ

1) ปัญหาอุทกภัย

แม่น้ำในจังหวัดศรีไหลจากภูเขาสูงสู่ทะเล ในระยะทางสั้น ๆ จึงไหลเชี่ยวมากในหน้ามรสุม นอกจากจะทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินแล้ว ในบางปีได้เกิดอุทกภัย ทำลายบ้านเรือน และเรือสวนไร่นาที่อยู่ 2 ช่างแม่น้ำเสียหาย พื้นที่ที่มีปัญหาอยู่ในอำเภอ ห้วยยอดและอำเภอปะเหลียน

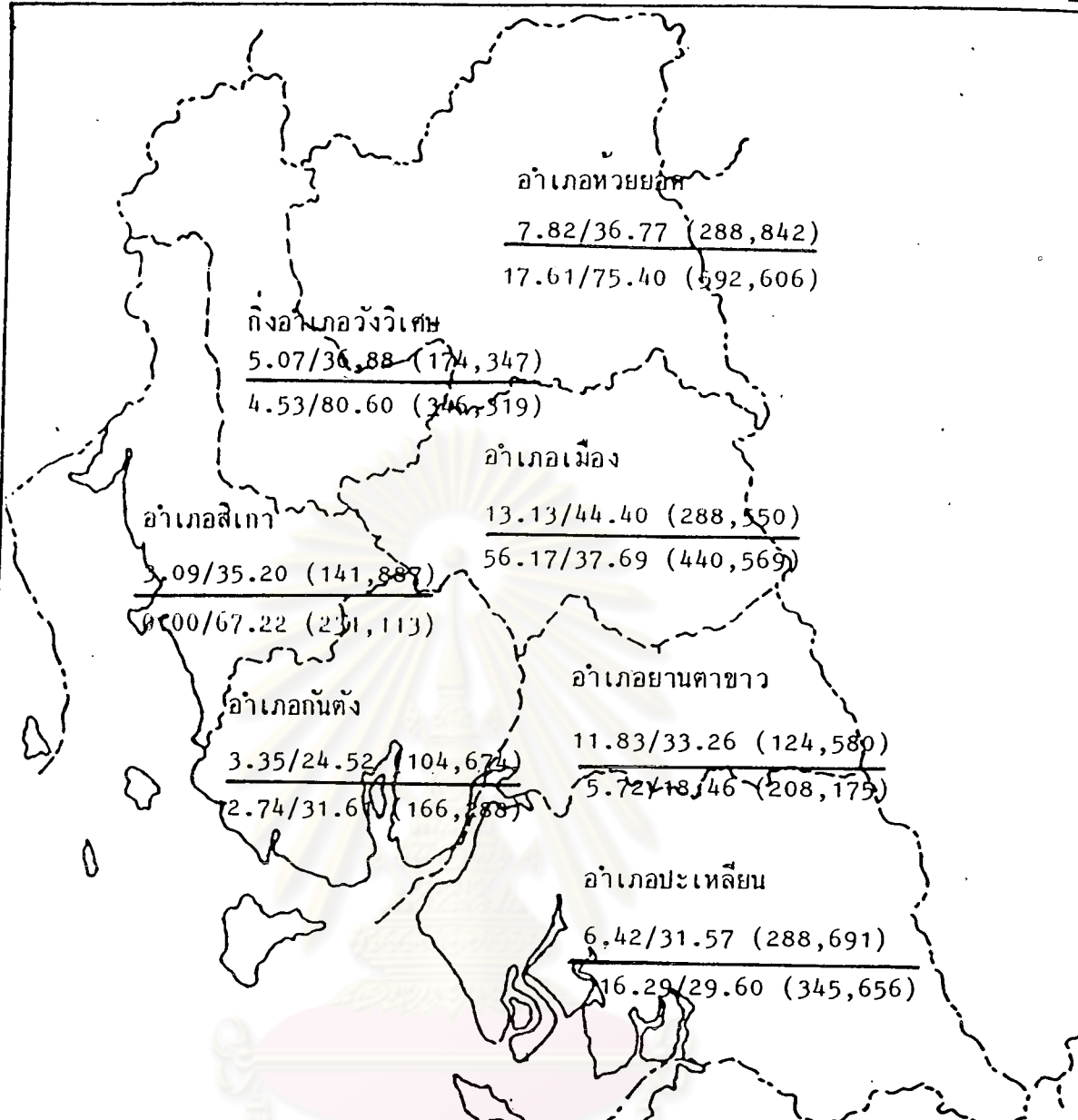
2) ขาดแคลนน้ำในหน้าแล้งในบางพื้นที่ แม่น้ำในจังหวัดศรีมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร เพราะน้ำฝนที่ตกลงมาจะไหลลงสู่แม่น้ำลำคลองอย่างรวดเร็ว ไม่กักซึมอยู่ในเนื้อดิน และคลังแม่น้ำสูงชัน การนำน้ำมาใช้จะต้องอาศัยการจัดการด้านระบบชลประทาน เช่น สร้างทำนบกั้นน้ำ ท่อน้ำและส่งน้ำ ซึ่งในปัจจุบันยังคงไม่เพียงพอ เนื้อที่

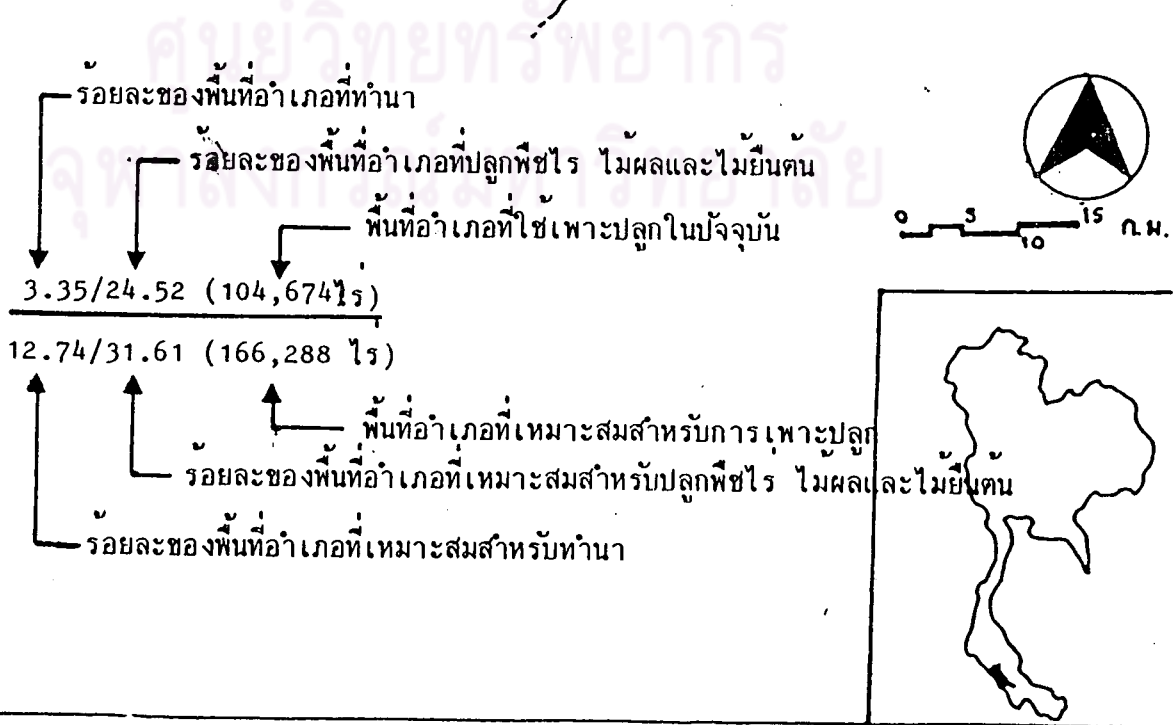
ตารางที่ 5.8 การใช้ที่ดินทำการเกษตรปัจจุบันกับสมรรถนะที่ดิน

อำเภอ	ขนาดพื้นที่ กม ²	พื้นที่เหมาะสม ทำนา	ร้อยละของ พื้นที่อำเภอ	พื้นที่ทำนา ในปัจจุบัน	ร้อยละของ พื้นที่อำเภอ	พื้นที่เหมาะสม ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น	ร้อยละของ พื้นที่อำเภอ	พื้นที่ปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น ในปัจจุบัน	ร้อยละ
เมืองตรัง	751.02	421.88	56.17	98.61	13.13	283.03	37.69	333.42	44.40
กันตัง	600.00	76.41	12.74	20.11	3.35	189.65	31.61	147.09	24.52
ห้วยยอด	1,019.39	179.53	17.61	79.68	7.82	768.64	75.40	374.86	36.44
ย่านตาขาว	440.0	251.86	5.72	52.03	11.83	81.22	18.46	146.35	36.26
ปะเหลียน	1,205.25	196.34	16.29	77.43	6.42	356.71	29.60	380.49	31.57
สิเกา	550.11	-	-	17.00	3.09	369.28	67.22	193.63	35.20
กิ่งฯ วังวิเศษ	650.89	29.48	4.53	33.03	5.07	524.63	80.60	240.05	36.88
รวม	5,216.66	1,155.5	22.15	377.89	7.24	2,573.66	49.34	1,805.89	34.62

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.5 แสดงความเหมาะสมของการใช้ที่ดินในแต่ละอำเภอ

ชลประทานมีเพียงร้อยละ 3.56 ของพื้นที่ทำการเกษตรเท่านั้น ในหน้าแล้งช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายนมีฝนตกน้อยเฉลี่ย 3-6 วันต่อเดือน ในพื้นที่ลุ่มกึ่งลุ่มลาดในอำเภอสีเกา และกิ่งอำเภอวังวิเศษ จึงประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ทั้งเพื่ออุปโภค บริโภคและในการเกษตร

ก. ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

มีพื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกประมาณ 209.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 181,538.7 ไร่ ส่วนใหญ่จะเป็นป่าบกในบริเวณพื้นที่ลุ่มกึ่งลุ่มลาด ถูกบุกรุกเข้าไปปลูกไม้ยืนต้น ส่วนป่าชายเลนได้มีการลักลอบเข้าไปตัดไม้โกงกางมาทำถ่าน นอกเขตป่าสัมปทาน และบางพื้นที่ได้มีการไถเปิดป่า ชุกเป็นมอเลี้ยงกุ้ง ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้ให้มีการขยายพื้นที่มากขึ้น จะเป็นปัญหาต่อระบบนิเวศอย่างมาก

พื้นที่ป่าบกที่ถูกบุกรุก ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอสีเกา กิ่งอำเภอวังวิเศษ และอำเภอห้วยยอด ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ผสมไม้ยืนต้น ในแผนที่ 4.6

พื้นที่ป่าชายเลนที่ถูกบุกรุก ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอยานคาขาว อำเภอกันตัง และอำเภอปะเหลียน

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ก. ฐานเศรษฐกิจแคบ ผลผลิตกสิกรรมหลักของจังหวัดคือ ยางพารา เป็นพืชหลักชนิดเดียวที่ผลิตออกจำหน่าย จึงเป็นฐานเศรษฐกิจที่แคบมาก เกษตรกรมีอัตราเสี่ยงสูง

ข. ปัญหาความโครงสร้างการตลาด และราคาสินค้าเกษตร ราคาสินค้าเกษตรถูกกำหนดโดยตลาดภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางพารา และสัควิน้ำที่ผลิตขึ้นเพื่อส่งออก หากราคาเปลี่ยนแปลงในทางลบก็จะกระทบกระเทือนโดยตรงกับรายได้ของประชากร

ค. ปัญหาการผลิตเครื่องเรือนจากไม้ยางพารา ยังประสบปัญหาค่านวัตกรรมซึ่งมักจะมีไม่เพียงพอโรงงานในอุตสาหกรรม และนวัตกรรมในระยะแรกนี้จะประสบปัญหาขาดแคลนจากการเริ่มจำกัดพื้นที่ปลูกแทน ทำให้การตัดโค่นยางพาราทยอยลง

ง. ปัญหาการลดลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมง และจะกระทบกระเทือนมากขึ้นเมื่อมีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกขึ้นที่ภูเก็ต และกระบี่ ตามแผนการพัฒนาภาคใต้ตอนบน

3. ปัญหาด้านการบริการสังคม

ก. ปัญหาทางการศึกษา พอสรุปได้ดังนี้คือ

- 1) การศึกษาระดับก่อนภาคบังคับ ได้แก่ระดับอนุบาล และเด็กเล็กในปัจจุบันจำนวนชั้นเรียนที่เปิดบริการยังมีจำกัด สามารถรับเด็กที่มีอายุ 4-5 ขวบ เข้าเรียนได้เพียงเล็กน้อย ในจำนวนจำกัด ควรจะขยายการบริการในระดับนี้เพิ่มขึ้น
- 2) การศึกษาระดับหลังภาคบังคับ ที่มีปัญหามากที่สุด คือ ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งยังไม่สามารถเพิ่มปริมาณจำนวนนักเรียน และการกระจายโรงเรียนมัธยมศึกษาออกไปให้ทั่วถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่เฉพาะในระดับอำเภอเท่านั้น ทำให้เด็กนักเรียนในชนบทจำนวนมากขาดโอกาสในการศึกษาต่อในระดับมัธยม อัตราส่วนของนักเรียนมัธยมมีเพียงร้อยละ 21.42 ของนักเรียนระดับประถมเท่านั้น ซึ่งแม้ว่ายังอยู่ในอัตราค่อนข้างต่ำ จึงควรจะให้มีโรงเรียนในระดับมัธยมเพิ่มขึ้นในระดับตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนในระดับมัธยมตอนปลายควรจะขยายเพิ่มขึ้นให้ทั่วถึงในระดับอำเภอ ซึ่งในปัจจุบันอำเภอที่ยังไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีถึง 4 อำเภอ คือ อำเภอสิเกา ถึงอำเภอวังวิเศษ อำเภอย่านตาขาว และอำเภอกันตัง ส่วนในระดับอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีเพียง 3 แห่งเท่านั้น เปิดสอนทั้งภาคเช้าและภาคค่ำ ซึ่งยังคงไม่เพียงพอแก่ความต้องการ

ข. การสาธารณสุข

สถานพยาบาลของรัฐและเอกชนที่ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลมีอยู่จำกัด และตั้งอยู่ในเขตเมืองเท่านั้น ประชาชนในชนบทหรือท้องถิ่นทางไกลหรือตามเกาะต่าง ๆ ยังคงไม่ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง แม้ว่าจะมีสถานีอนามัยและหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่

คาม

ปัญหาด้านสาธารณสุข พอสรุปได้ดังนี้

- 1) สถานบริการรักษาพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์ ยังไม่กระจาย

ไม่ทั่วถึง จากการศึกษาพบว่า บุคคลากรทางแพทย์และพยาบาล กระจุกตัวกันอยู่เฉพาะอำเภอเมือง และอำเภอห้วยยอดเท่านั้น แต่ในอำเภออื่น ๆ อัตราส่วนระหว่างแพทย์และประชากรอยู่ในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิ่งอำเภอวังวิเศษ ซึ่งไม่มีโรงพยาบาลและบุคคลากรทางแพทย์ประจำอยู่เลย (คูตารางที่ 4.56 ประอบ)

2) ปัญหาเรื่องสุขอนามัย ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านสุขอนามัย ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การอนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัว อนามัยโรงเรียน โภชนาการ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การรักษาความสะอาดบ้านเรือน การจับยุงและส้วมที่ถูกสุขลักษณะ ตลอดจนการกำจัดขยะมูลฝอยต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องจัดดำเนินการเพื่อยกระดับสุขภาพอนามัยของประชาชนให้มีความสุขอนามัยสมบูรณ์ อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ก. ปัญหาค้านการคมนาคมขนส่ง สภาพการคมนาคมขนส่งในปัจจุบันไม่ไค้เป็นปัญหาหลักในการพัฒนา มีเส้นทางคมนาคมติดต่อระหว่างตำบล อำเภอ และตัวจังหวัดค่อนข้างทั่วถึง พอสรุปปัญหาการคมนาคมไค้ดังนี้

1) การคมนาคมระหว่างหมู่บ้านและตำบล ที่ทางไกลออกไปโดยเฉพาะในกิ่งอำเภอวังวิเศษ อำเภอสิเกาและอำเภอกันตังยังไม่สะดวก เส้นทางส่วนใหญ่ยังเป็นถนนดิน การเดินทางในหน้าฝนลำบาก ควรจะขยายถนนเชื่อมต่อกันระหว่างหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ออกไปให้ทั่วถึง และปรับปรุงถนนให้ใช้ไค้ตลอดปี และไค้มาตรฐาน

2) การบริการคานรถโดยสาร ในหลายท้องที่ยังไม่เพียงพอ ควรจะจัดและควบคุมให้มีการเดินรถขยายออกไปตามชนบท

ง. ปัญหาค้านการบริการสาธารณสุข นอกคานอื่น ๆ บริการคานสาธารณสุขภาคส่วนใหญ่ที่รัฐจัดให้จำกัดเฉพาะชุมชนเมือง สำหรับชุมชนชนบทยังต้องพึ่งพาตัวเองอยู่

1) ปัญหาคานไฟฟ้า การบริการคานไฟฟ้ายังคงขาดอยู่มากในพื้นที่อำเภอห้วยยอด กันตัง บ้านตาขาว และสิเกา

2) ปัญหาคานน้ำประปา ซึ่งเป็นบริการของชุมชนเมือง ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในสุขภาพห้วยยอดและสุขภาพไสงเหนือ มีครัวเรือนใช้น้ำประปาเพียงร้อยละ 20.91 และร้อยละ 15.83 ของครัวเรือนทั้งหมดเท่านั้น